

PROČ JE STŘEDA ŠKAREDÁ

Každoročně čtyřicet dnů před Velikonocemi se křesťané intenzivně připravují na slavnost Zmrtvýchvstání Páně. Řekl bych, spíše znovuprožití ukřižování a vzkříšení. Této duchovní přípravě říkáme půst a je ohraničena Popeleční středou a Velkým pátkem, letos 17.2. a 2.4..

Jsou to jediné dva dny v roce, kdy křesťané dodržují přísný půst újmy a půst od masa. Uvědomělé prožívání postní doby nás vede k vnitřní duchovní obnově a vybízí nás k vnitřní soustředěnosti, sebeovládání, kajcnosti a smírnému odčiňování hříchů a jiných urážek Boha, lidí a své vlastní duše.

Z důvodu hlubšího soustředění a zintenzivnění duchovního života se oprostujeme ode všeho, co nás rozptyluje, odvádí, zdržuje a brzdí.

Půst spolu s prosebnou modlitbou vyjadřuje pokoru člověka před Bohem. Postit je totéž, co pokořit duši. Pravý půst má účinek plného obrácení se k Bohu jen ve spojení s modlitbou. Jde o plnou oddanost věci či povolání.

Na Popeleční středu se v katolických kostelích žehná popel ze spálených „kočiček“ (jehněd), „svěcených“ o loňské Květné neděli. Pálí se na Bílou sobotu o vigílii (předvečer) slavnosti Zmrtvýchvstání. Tento popel se sype na hlavu věřících se slovy: „Pamatuj, človče, že jsi prach a v prach se obrátíš!“. V současnosti zůstáváme u symbolického křížku na čele se slovy: „Obraťte se a věřte evangeliu!“.

Je zajímavé, kolik je hodně lidí, co do kostela jak je rok dlouhý nechodí, ale pro tři „svátosti“ si vždy přijdou: to je, když se v kostele něco dává zadarmo – popelec, „kočičky“ a svatoblažské požehnání, snad někde svíčky hromnička, ale tu si spíš každý rád přinese sám vlastní. Další důkaz, kdy chybí pravá víra, bují pověra.

Popeleční středa, jako den přísného postu, je „škaredá“ jen pro toho, kdo se neumí ukáznit, krotit, kontrolovat, něco si dobrovolně odepřít, ochotně, svobodně. Není to jen abstinence, či pěstování askeze. Je to osvobození od závislosti, ochota vzdát se něčeho, schopnost rozdělit se, bez nároku na dík.

Půst spojen s modlitbou a dobrým skutkem není jen pouhou dietou. „Škaredá středa“ není škaredou, když člověk kázní svého těla ukázní i duši, osvobozuje postem své JÁ od závislosti na hmotné stránce bytí, cvičí svou vůli, zjasňuje mysl a dává jí větší prostor pro usebrání, modlitbu, meditaci.

Půst spojený s modlitbou prospívá Bohu, spojen a almužnou prospívá člověku, spojen se sebezáporem prospívá mně, pokud je podpořen pravou vírou.

A co říká o pravém postu sám Ježíš?

„Když se postíš, nedělej ztrápený obličej jako pokrytci. Ti totiž dělají svůj obličej nevzhledným, aby měli před lidmi vzhled, že se postí. Ti už svou odměnu dostali. Když se postíš ty, neměj vzhled před lidmi, že se postíš, nýbrž před svým Nebeským Otcem, ve skrytosti. A On ti odplatí“ (Mt 6, 16-18).

P. Karol Laburda, OP, farní vikář

JINŘICHOHRADECKÉ KŘÍŽOVÉ CESTY

Křížová cesta (*Via Crucis*) je pobožnost, při které věřící znovu a se soucitem se snaží následovat Krista, procházejí poslední etapu Ježíšova putování jeho pozemským životem, zbožně rozjímají o jeho umučení i hrůzné smrti a děkují, že s nesmírnou láskou k nám nesl tíži našich hříchů a skrze svou smrt vykoupil svět. Věřící při rozjímání také současně upřímně litují svých hříchů. Pobožnost křížové cesty, která není liturgickým obřadem, ale plodem lidové zbožnosti, je vhodná po celý rok, zejména však pro kající dobu postní. Při splnění předepsaných podmínek je vykonání pobožnosti křížové cesty obdařeno možností získat plnomocné odpustky.

Křížová cesta vznikla někdy ve 14. století při obcházení posvátných míst v Jeruzalémě a postupně se rozšířila po křesťanském světě. Dnešních 14 zastavení, jejichž předepsaným znamením je kříž a nikoliv (jak si snad někdo myslí) obraz nebo plastika, se ustálilo kolem roku 1600, asi o sto let později se začalo se zřizováním křížových cest i uvnitř kostelů a není důvodů pochybovat o tom, že tomu tak bylo i u nás v Jindřichově Hradci.

Křížová cesta v proboštském chrámu

Obrazy zde určitě visely na stěnách již před vyhořením chrámu 19.5.1801, ale prozatím o nich nic nevíme. V 19. století, když bylo postupně pořizováno nové vybavení chrámu, 14 obrazů křížové cesty vymaloval dle kreseb Josefa Führicha (1800-1876, akademický malíř, který působil hlavně jako profesor vídeňské umělecké akademie) jeho nadšený ctitel malíř Alois Petrák (naroz. 1811 ve Strmilově, zemřel 1887 v J. Hradci), aby tak zanechal památku v kostele, do něhož pilně docházel. Stalo se to v roce 1845 nebo 1846, neboť tyto nové obrazy posvětil na Velký pátek 30.3.1846 probošt Petr Weber (1844-1864), který pak sám vedl první pobožnost křížové cesty, ale v německém jazyku (poprvé se odvážil česky kázat až v roce 1859). Obrazy namaloval malíř Alois Petrák zdarma, dřevěné rámy z větší části uhradil pláteník (soukeník) J. Fenc. U těchto obrazů se křížovou cestu modlíme dodnes.

Františkánský klášterní kostel svaté Kateřiny

V klášterní kronice existuje zápis, že v roce 1777, za doby kvardiána P. Reginalda Pohla, byly posvěceny nové obrazy křížové cesty, při obřadu česky kázal P. Candidus Buxum, německy P. Amand Mitschka. Tyto obrazy při požáru města 19.5.1801 shořely. Čím pak byly nahrazeny neznáme, ale víme, že 17.5.1914 byly posvěceny nové obrazy, od neznámého malíře opět kopie osvědčených kreseb Josefa Führicha. Tyto obrazy ve dřevěných rámech empírového slohu visely na stěnách kostela do roku 1991, kdy v rámci generální opravy jeho interiéru v roce 1991 byly (dle mého názoru dosti neuváženě) vystěhovány z kostela na chodbu.

Menší obrazy křížové cesty také do r. 1991 visely v l. poschodí na chodbě ke vchodu na kůr a do roku 1950 u nich jindřichohradečtí bratři františkáni každý pátek od 15 hodin, v duchu františkánské spirituality, rozjímali o umučení Krista.

Křížová cesta, vedoucí parkem ke kostelu svatého Jakuba

Na podnět zdejšího faráře Jana Kaplicara (asi 1494-1518) deset kamenných statuí této křížové cesty dalo postavit několik zdejších měšťanů a pobožnost u nich papež Lev X. 5.6.1518 obdařil odpustky. Přirozeným 11. zastavením křížové cesty byla

ke kostelu sv. Jakuba přistavěná otevřená kaplička Božího hrobu. Velké opravy se dočkala křížová cesta díky jezuitům v roce 1605 a v roce 1693, kdy bylo přistaveno ještě jedno zastavení, tedy celkem dvanácté. Nikdy jich nebylo obvyklých 14. V roce 1695 infulovaný probošt Jeroným Altan de Pozzi (1670-1695) křížovou cestu slavně posvětil, což hlásá vytesaný nápis na jednom zastavení. Jako náhradu za v roce 1859 zbořený kostel sv. Jakuba i s kapličkou Božího hrobu, bylo v roce 1869 postaveno náhradní kamenné zastavení. Křížová cesta i obrazy byly několikrát opravovány, nyní nejsou žádné. Dle ohlašni knížky probošta P. Friedla se zde za dob totality konala naposledy pobožnost křížové cesty 9.4.1950 odpoledne (je zajímavé, že to byl Hod Boží velikonoční). Od roku 1999 je každoročně na Velký pátek dopoledne konána v parku u dvanácti statuí pobožnost křížové cesty, se zaměřením především pro děti s doprovodem rodičů či prarodičů.

Zpracoval K.B.